

Advies over het Belgische rapport voor de Voluntary National Review 2017

- Op vraag van minister van energie, leefmilieu en duurzame ontwikkeling Marie Christine Marghem (in een brief van 11 mei 2017), namens de Interministeriële Conferentie Duurzame Ontwikkeling (IMCDO)
- Dit advies werd voorbereid – zoals gevraagd door de minister – door de volgende adviesorganen: FRDO, RLBHG.
- Goedgekeurd door de AV van de FRDO van 30 mei 2017
- De oorspronkelijke taal van dit advies is het Nederlands

1. Context

- [a] Van 25 tot 27 september 2015 vond in New York de UN Sustainable Development Summit¹ plaats. Daar namen de staats- en regeringsleiders de verklaring *Transforming our World: the 2030 Agenda for Sustainable Development*² aan. Het centrale onderdeel van het akkoord van de Summit is een set van SDGs.³ Concreet gaat het om 17 SDGs en 169 targets.⁴ De *2030 Agenda for Sustainable Development (2030 ASD)* bestaat uit vijf onderdelen: een preambule, een politieke verklaring, een overzicht van de SDGs en targets, een hoofdstuk over de 'Means of Implementation' en het 'Global Partnership', en een hoofdstuk over 'Follow-up and review'.
- [b] Tijdens het *High-Level Political Forum (HLPF)*⁵ van 2017 zal België een *Voluntary National Review (VNR)* voorstellen.⁶
- [c] Op het rapport dat België maakt voor die VNR is er door de stakeholders op twee wijzen gereageerd. Enerzijds werd aan de leden van de FRDO gevraagd om vooraf een inbreng te doen. Dat is gebeurd, in de vorm van een compilatiedocument met bijdragen van de verschillende ledengroepen van de FRDO. Anderzijds werd door de Interministeriële Conferentie Duurzame Ontwikkeling (IMCDO) gevraagd aan de FRDO en de andere adviesraden om een advies te maken over het ontwerprapport voor de VNR met als doel dat rapport nog verder te versterken voor het naar de VN zal worden gestuurd. Dit advies is het antwoord op die vraag.
- [d] Dit advies is aanvullend op eerdere adviezen van de verschillende betrokken adviesorganen over de SDGs en de *2030 ASD* of over de strategieën duurzame ontwikkeling van hun beleidsniveau en de nationale strategie duurzame ontwikkeling.⁷
- [e] Gezien de erg korte termijn waarbinnen de raden dit advies moesten uitwerken, kozen zij ervoor om een algemeen advies te maken. Het was niet mogelijk om in detail in te gaan op alle onderdelen van het ontwerprapport voor de VNR, noch op alle SDGs afzonderlijk.

¹ Zie: <https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/summit> .

² De tekst van de *2030 Agenda for Sustainable Development*: <https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld>

³ SDGs = Sustainable Development Goals.

⁴ De 17 SDGs en 169 targets: <https://sustainabledevelopment.un.org/sdgs> .

⁵ HLPF: <https://sustainabledevelopment.un.org/hlpf> .

⁶ NVR België: <https://sustainabledevelopment.un.org/index.php?page=view&type=30022&nr=412&menu=3170>

⁷ Zie het gezamenlijk advies over de kadertekst van de nationale strategie duurzame ontwikkeling: <http://www.frdo-cfdd.be/nl/publicaties/advices/advies-over-de-kadertekst-nationale-strategie-duurzame-ontwikkeling>

2. Advies

2.1. Algemene opmerkingen over de VNR

- [1] De raden vinden het goed dat België in 2017 een VNR zal voorstellen tijdens het HLPF in New York. Zij danken alle betrokkenen die op een of andere manier meewerkten aan de voorbereiding van deze VNR en hopen dat deze constructieve aanpak zal bijdragen tot een blijvende elkaar versterkende en ambitieuze samenwerking van alle beleidsniveaus in dit land in de uitvoering van de *2030 ASD*.
- [2] De raden hopen dat België tijdens het HLPF een aantrekkelijke presentatie zal brengen over de VNR. Zij hopen dat de eigenlijke presentatie en de hele aanwezigheid van ons land tijdens het HLPF een evenwichtig beeld zal geven van de manier waarop ons land een toekomstgericht beleid duurzame ontwikkeling vormgeeft. Enerzijds is het goed dat alle positieve initiatieven die al worden genomen door de verschillende beleidsniveaus, de stakeholders en de burgers in beeld worden gebracht. Anderzijds is het ook belangrijk dat er met voldoende kritische zin wordt gekeken naar die domeinen waarop ons land nog niet goed scoort in de uitvoering van de SDGs en naar het nog onvoldoende uitgewerkte beleidskader om tot een coherente ambitieuze implementatie van de SDGs te komen door het geheel van de verschillende beleidsniveaus samen. Een dergelijke evenwichtige benadering kan alleen maar bijdragen aan een sterkere uitstraling van ons land.
- [3] De raden kijken in dat verband uit naar de synthese die de beleidsverantwoordelijken uiteindelijk zullen maken na de samenstelling van het rapport voor de VNR. In de voorgestelde richtlijnen voor de rapportering wordt gesuggereerd dat een land niet alleen een aantal eigen goede praktijken voorstelt, maar ook een aantal geleerde lessen bij de implementatie en een aantal domeinen waarvoor men steun vraagt van andere landen.⁸
- [4] De raden zijn blij dat ze hun inbreng kunnen doen in het VNR-proces en waarderen de zeer grote inspanningen die door de betrokken ambtenaren op alle niveaus zijn geleverd om onder een hoge tijdsdruk tot een rapport te komen dat recht doet aan de complexiteit van ons land.
- [5] De raden betreuren tegelijk dat zij in een erg korte termijn tot een advies moesten komen en dat zij sterk moesten aandringen bij de beleidsverantwoordelijken om een voldoende structurele rol te kunnen spelen in dit proces. De adviesraden hebben een wettelijke opdracht. De omstandigheden waarbinnen de verschillende adviesraden moesten werken (voorzien termijn voor een document van een dergelijke omvang) maakten het erg moeilijk, tot bijna onmogelijk, om die opdracht op een kwaliteitsvolle manier uit te oefenen. Het was zo nauwelijks mogelijk participatie te organiseren die recht deed aan de inbreng van alle stakeholders. Bij verschillende stakeholders was en is er nochtans een grote bereidheid om betrokken te worden bij de VNR.

2.2. Opmerkingen over de verschillende onderdelen van het ontwerprapport voor de VNR

- [6] Een evenwichtig rapport voor de VNR zou volgens de raden – in lijn met de voorgestelde richtlijnen – de volgende drie componenten moeten bevatten: (1) een weergave van initiatieven en beleidsplannen die tegemoetkomen aan de SDGs, (2) een eerlijke en zelfkritische inschatting van de manier waarop ons land scoort in het bereiken van de SDGs, (3) een analyse van de manier waarop de SDGs de beleidspraktijk wijzigen en de verdere aanpassingen die nodig zijn om de SDGs helemaal te kunnen realiseren. Als men het geheel van het ontwerprapport bekijkt, blijkt er een relatief overzicht van de weergave van bestaande initiatieven of beleidsplannen. (Dit rapport lijkt overigens in een aantal opzichten meer op een tekst die de beleidsmatige startpositie in kaart brengt dan op een heus beleidsplan, en getuigt daarom niet van een hoog ambitieniveau.) Dat kan leiden tot een vertekend beeld. Er is niet noodzakelijk een rechtstreeks verband tussen het aantal beleidsplannen

⁸ [Proposal for voluntary common reporting guidelines for voluntary national reviews at the high-level political forum](#)

en het reële effect ervan in het perspectief van het behalen van de SDGs. Evenmin is het bestaan van veel adviesorganen op zich een garantie voor een bloeiende participatieve beleidscultuur.

- [7] Het rapport zegt zo goed als niets over het belang van een grotere mondiale governance en een grotere beleidscoherentie. Die zijn nodig om de tekortkomingen te corrigeren op weg naar het bereiken van de SDGs.
- [8] Het doel van het SDG-kader is om te komen tot een integraal beleid, wat ook het wezen is van het concept van duurzame ontwikkeling. De raden hadden graag gezien dat in de verschillende onderdelen van het rapport een structurele aandacht zou zijn voor het concept van beleidscoherentie voor duurzame ontwikkeling.⁹ Beleidscoherentie heeft te maken met samenwerking en afstemming tussen beleidsniveaus (verticaal) en het coherent maken van verschillende beleidsonderdelen¹⁰ (horizontaal), onder meer om negatieve effecten buiten de landen en EU-grenzen van het beleid in eigen land tegen te gaan. Het zou minstens nuttig zijn om bij elk onderdeel vanuit dat concept een analyse toe te voegen. Volgens de raden zou beleidscoherentie een doorslaggevend criterium moeten zijn bij de monitoring van de nationale strategie duurzame ontwikkeling en in de rapporten over die strategie. Die evaluatie zou een belangrijke taak moeten zijn voor de stakeholders en de parlementen. Dat zou moeten gebeuren via tussentijdse consultaties over de voortgang van de nationale strategie maar ook bij de uitwerking van de VNR. Beleidscoherentie moet ex ante worden onderzocht, door een SDG-check of een RIA (= regelgevingsimpactanalyse, uitgebreid naar het respect voor de internationale verbintenissen, voor onder meer de SDGs, het klimaat, ...).

2.2.1. Opmerkingen bij deel 1, institutioneel luik

- [9] Het is nuttig dat dit hoofdstuk is toegevoegd aan het rapport zodat de complexe structuur van ons land duidelijker kan worden voor de lezers. Dat het beleid om de SDGs uit te voeren vorm moet krijgen in een context van meerlagige beleidsniveaus (van lokaal, over subnationaal en nationaal en Europees tot mondiaal) is niet noodzakelijk een probleem. Het is een uitgangspunt, en wellicht herkenbaar en nuttig voor andere VN-lidstaten.
- [10] Het overzicht in dit deel geeft een inzicht in de meerwaarde en uitdagingen van de institutionele structuur van ons land. Enerzijds ligt er potentieel een grote meerwaarde in de diversiteit van de beleidsniveaus. Het kan bv. zijn dat een gewest rond een bepaald thema echt vooroploopt of experimenteert met nieuwe projecten. Die ervaringen kunnen dan weer heel nuttig zijn voor de andere beleidsniveaus en zijn telkens potentieel een goede leerervaring. Anderzijds kan het zijn dat er te weinig reële samenwerking is tussen de entiteiten of dat er te weinig structuren of afspraken zijn om te komen tot een voldoende robuust en complementair gemeenschappelijk beleid.¹¹ Als er moeilijkheden zijn, zijn die in veel gevallen vooral toe te schrijven aan een gebrek aan politieke wil om effectief samen te werken en niet aan de complexiteit van de institutionele structuur. Het lijkt ons zinvol voor de lezers van het rapport dat er ook een duiding wordt gegeven bij de kansen en uitdagingen van de institutionele structuur van ons land voor het behalen van de SDGs.
- [11] Er is een verschil tussen beschrijven wat er bestaat of wat er op basis van het wettelijk kader zou moeten bestaan en weergeven of die structuren en plannen werken en een reëel effect hebben. Voor wat het federale niveau betreft is het merkwaardig dat de indruk kan ontstaan dat het in de wet

⁹ Zie ook artikel [6] van het gemeenschappelijk advies over de kadertekst nationale strategie duurzame ontwikkeling.

¹⁰ Zie in dat verband artikel 3 van [Transforming our World: the 2030 Agenda for Sustainable Development](#).

¹¹ In dit verband kan verwezen worden naar het gemeenschappelijk advies uit 2014 van FRDO, ESRBHG, RLBHG, Minaraad, SERV, CESW, CWEDD [over de concretisering van de transitie van België naar een koolstofarme maatschappij in 2050](#). Dat advies bevat aanbevelingen voor een constructieve en efficiënte samenwerking tussen de beleidsniveaus.

voorzien instrumentarium normaal werkt, terwijl bv. het al jarenlang aangekondigde federaal plan duurzame ontwikkeling er nog steeds niet is. Het zou van een grotere transparantie getuigen als het rapport dit ook zou toegeven en duiden.

- [12] Een gelijkaardige opmerking kan gemaakt worden over de nationale strategie duurzame ontwikkeling die op verschillende plaatsen in het rapport vermeld wordt. Lezers van het rapport krijgen misschien de indruk dat ons land beschikt over een robuust en uitgewerkt nationaal beleidsplan om te komen tot een coherente en controleerbare omzetting van de SDGs. Nochtans formuleerden de raden in het eerdergenoemde advies kritische bedenkingen bij de nationale strategie duurzame ontwikkeling. Ook hier zou een meer transparante weergave van de werkelijkheid nuttig zijn voor het rapport. De raden vragen zich ondertussen af wat nu de definitieve tekst is van de nationale strategie, in welke mate de ontwerptekst werd gewijzigd na het advies dat ze daarover uitbrachten en waar op het internet die tekst door het publiek kan worden geraadpleegd. Zo kunnen ook burgers beter inschatten wat de werkelijke waarde is van die nationale strategie die op enkele plaatsen in het rapport voor de VNR wordt vernoemd. Op Waals niveau heeft de CWEDD een veeleer kritisch advies uitgewerkt over de tweede Waalse strategie duurzame ontwikkeling. In dat advies stelt de CWEDD dat die strategie afwijkt van het kader dat bepaald is door het decreet over de Waalse strategie duurzame ontwikkeling van 2013 en dat het die strategie verder ontbreekt aan realisme en coherentie.¹²
- [13] De weergave in het ontwerprapport voor de VNR (onder meer op p. 6) van de manier waarop de stakeholders werden betrokken bij het proces is te rooskleurig, zoals ook beschreven [4] – [5] van dit advies. Het blijkt dat de adviesraden, genoemd als geconsulteerd (op p. 5), dat in werkelijkheid niet zijn.
- [14] De raden bevelen aan om het belang te erkennen van de sociale dialoog in de privésector, alsook de rol van waakzaamheid of het voorstellen van alternatieven door de civiele samenleving onafhankelijk van de privésector.
- [15] De raden suggereren dat, op het internationale niveau, België steun geeft aan modellen van participatie zoals die bestaan bij de FAO¹³ (zoals het civil society mechanism CSM¹⁴) en de IAO.¹⁵

2.2.2. Opmerkingen bij deel 2, SDGs en targets

- [16] Het is goed dat bij het begin van de beschrijving van de afzonderlijke SDGs telkens een contextbeschrijving is opgenomen die een inschatting geeft van de reële uitdagingen per SDG. Die context is meestal gebalanceerd. Diezelfde evenwichtige benadering zou best doorgetrokken worden naar de rest van de tekst per SDG.
- [17] In de vermelde initiatieven wordt weinig reliëf aangebracht. ‘Grote’ plannen staan naast ‘kleine’ projecten. Het is niet altijd duidelijk wat daardoor het reële gewicht is van elk vermeld initiatief.
- [18] Een nog meer gestructureerde onderverdeling zou de kwaliteit van het rapport verder verhogen. In dat verband is de onderverdeling per SDG in het VNR-rapport dat Duitsland vorig jaar voorlegde¹⁶ een mogelijk voorbeeld. Binnen elk hoofdstuk is er onderverdeling in *national challenges*, *global responsibility*, *support for other countries*, *experience/challenges* en een verwijzing naar de prioriteiten in de nationale strategie duurzame ontwikkeling.

¹² [Projet de deuxième stratégie wallonne de développement durable \(SWDD 2\), 07/03/2016](#)

¹³ FAO = Food and Agriculture Organisation of the United Nations

¹⁴ Zie: <http://www.csm4cfs.org/>

¹⁵ IAO = Internationale Arbeidsorganisatie

¹⁶ Zie: https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/10686HLPF-Bericht_final_EN.pdf

- [19] Het is goed dat er bij de verschillende SDGs telkens aandacht is voor de internationale dimensie. Internationaal wordt wel vooral geïnterpreteerd in de zin van deel uitmakend van het externe beleid van ons land, en dan vooral het beleid ontwikkelingssamenwerking. Het is nochtans minstens even belangrijk, vanuit het nastreven van een grotere beleidscoherentie en in de geest van de SDGs, om te kijken naar de internationale gevolgen van het interne beleid en naar de interne gevolgen van het beleid dat door andere landen en internationale instellingen wordt gevoerd. In die optiek is het opvallend dat in het rapport herhaaldelijk wordt verwezen naar Corporate Social Responsibility, maar dat geen enkele verwijzing is opgenomen naar de Due Diligence van internationaal opererende bedrijven en naar het nationaal actieplan Business and Human Rights dat België moet opstellen.¹⁷
- [20] Wat ontbreekt in het rapport is een globale evaluatie van hoe ons land scoort op het geheel van de SDGs. In veel opzichten doet ons land het behoorlijk goed, maar het is belangrijk (ook met het oog op een transparante rapportering) om te kijken naar die SDGs waar ons land voorlopig niet goed scoort. Het feit dat er voor de betrokken SDG veel actieplannen zijn, zorgt er in een aantal gevallen niet (of nog niet) voor dat er ook een goed resultaat is. De raden dringen erop aan dat de regering een speciale aandacht besteedt aan met name die meest transformatieve SDGs waarvoor België onvoldoende goed scoort, en dat op basis van een aantal studies of analyses en het materiaal in de statistische bijlage.¹⁸
- [21] Het zou ook goed zijn dat er in dit deel een globale analyse zou staan over de manier waarop de huidige institutionele structuur al dan niet bevorderlijk is voor de implementatie van de SDGs. Het kan nuttig zijn uit te werken voor welke SDGs een verdere verbetering van de intra-Belgische samenwerking aangewezen is, zoals bv. voor de klimaatgovernance. Het kan ook nuttig zijn aan te geven of er voldoende afspraken, instrumenten of plekken zijn waar ervaringen van de verschillende beleidsniveaus kunnen worden uitgewisseld met het oog op een elkaar versterkend samenwerkingsmodel.
- [22] Hoewel het op veel plaatsen in het rapport nuttig zou zijn, geven we hier geen gedetailleerde opmerkingen over afzonderlijke formuleringen in de tekst. We willen wel graag enkele meer algemene opmerkingen meegeven.
- Voor het uitvoeren van SDG 12 wordt uitgebreid verwezen naar de diverse beleidsplannen voor een circulaire economie. Het is een goede zaak dat er diverse beleidsinitiatieven lopen – de EU-evaluatie van de Belgische uitvoering van het milieubeleid¹⁹ wijst trouwens in positieve zin naar de vele inspanningen op dit terrein –, maar dat mag de aandacht niet afleiden van de vaststelling dat de werkelijke hoeveelheid hulpbronnen die gebruikt wordt nog steeds te hoog is en dat de dominante consumptiepatronen onvoldoende duurzaam zijn. De mogelijkheden van lokale productie en consumptie moeten uitgebreider gesteund en onderzocht worden.
 - Voor de uitvoering van SDG 1. Voor wat betreft het derde plan voor de strijd tegen de armoede²⁰ herinneren we eraan dat de termijn die voorzien was voor de consultatie van de organisaties die actief zijn in de strijd tegen de armoede erg kort was en dat er geen echt debat was over de tekst. In het kader van de strategie EU 2020 heeft België zichzelf als doel opgelegd om het aantal mensen dat een risico heeft op armoede of sociale uitsluiting met 380.000 mensen te verminderen. Sindsdien echter blijft dat aantal groeien. België moet dus reële verbintenissen aangaan om te strijden tegen de armoede.

¹⁷ Zie in dat verband: [Advies over het Nationaal Actieplan Bedrijven en Mensenrechten](#).

¹⁸ Zie onder meer: (1) [Federaal Planbureau, Balans 2016 van de SDGs](#), (2) [Bertelsmann Stiftung, Sustainable Development Goals: Are the rich countries ready?](#), (3) [European Environment Agency, SOER 2015, Belgium](#), (4) [EU-evaluatie van de tenuitvoerlegging van het milieubeleid, België](#), (5) [Memorandum van het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen ter gelegenheid van de verkiezingen van 25 mei 2014](#).

¹⁹ Zie: [EU-evaluatie van de tenuitvoerlegging van het milieubeleid, België](#)

²⁰ Zie: [Derde federaal plan armoedebestrijding](#).

- Het is niet duidelijk waarom niet alle deelstaten even zichtbaar zijn in het rapport (bijvoorbeeld de Federatie Wallonië-Brussel).
- Het is niet duidelijk waarom een initiatief als het *Plateforme Agenda 2030* niet wordt vermeld.
- Het is vreemd dat een op zichzelf waardevol initiatief als The Shift gelinkt wordt aan de realisatie van de Waardig Werk agenda, terwijl dit orgaan geen enkel (juridisch) mandaat of representativiteit of legitimiteit heeft op dit gebied. Dit in tegenstelling tot de representatieve sociaaleconomische overlegorganen.
- Het is goed dat er veel aandacht is voor initiatieven in het kader van de Belgische ontwikkelingsamenwerking. Dat er momenteel ernstig wordt bespaard, met mogelijk negatieve gevolgen voor de uitvoering van de SDG, wordt niet vermeld.
- We moeten hetzelfde opmerken met betrekking tot educatie en vorming voor duurzame ontwikkeling. Het rapport gaat er prat op dat België hier heel wat in investeert, maar de recente besparingen hebben verschillende initiatieven op dit vlak zwaar getroffen.
- Er is weinig structurele aandacht voor het migratiethema.
- De Belgische bijdrage aan de internationale klimaatfinanciering is niet toegenomen. Het is daarom niet correct om België voor te stellen als een relatief grote donor op vlak van klimaatfinanciering.²¹
- Levenslang leren is belangrijk. Er zou evenwel ook moeten gewezen worden op het belang van de voorbereiding van werknemers op werken in duurzame sectoren.
- Er zou meer aandacht moeten zijn voor de transitie naar een lagekoolstofsamenleving en naar de studies en initiatieven die op dat vlak bestaan.
- Het is goed dat het rapport een aantal keer verwijst naar de Waardig Werk agenda, maar België beschikt tot nader order niet over een strategie over hoe het deze agenda zal helpen realiseren in zijn internationaal beleid.

2.2.3. Opmerkingen bij deel 3, transversale aanpak

- [23] De raden herhalen met betrekking tot dit onderdeel hun inschatting over wat tot nu toe is afgesproken over de nationale strategie duurzame ontwikkeling. De afspraken tot nu toe zijn onvoldoende en volstaan alleszins niet om te komen tot een efficiënt en voldoende robuust mechanisme om de implementatie van de SDGs door ons land op te volgen. Ze verwijzen in dat verband naar het hoofdstuk follow-up and review van de 2030 ASD (par. 72-75) en naar hun gezamenlijk advies²² waarin onder meer werd gesteld dat het organiseren van een bewustmakingsevent of het uitwerken van voortgangsrapporten op zich er nog niet voor zorgen dat er een structureel instrument is voor de opvolging van de uitvoering van de 2030 ASD met daarin een sterke rol voor de stakeholders. Ook de parlementen moeten structureel betrokken worden.
- [24] Vanuit die vaststelling zou het nuttig zijn dat het VNR-rapport op dat punt een meer transparante analyse maakt van wat nu is afgesproken, wat nodig zou zijn en wat er effectief zal gebeuren de volgende jaren om tot een optimale nationale implementatie van de 2030 ASD te komen.
- [25] Wat de ‘advocacy efforts’ betreft, vinden de raden de voorstelling optimistisch. De kloof tussen de kennis van beleidsmakers en stakeholders en die van ‘de gewone burger’ is diep. Middenveldorganisaties communiceren elk met hun eigen achterban en dat is zinvol, de site sdgs.be is informatief, maar bijvoorbeeld niet vindbaar bij een zoekopdracht naar ‘duurzame ontwikkeling’ of iets gelijkaardigs. Enkel mensen vertrouwd met de term, vinden de toegang. Extra inspanningen zijn nodig om de ‘niet-overtuigden’ te informeren (educatie, sensibilisering, ...). Ook dat is een aspect van ‘no one left behind’. Alleen zo zal voldoende draagvlak gecreëerd worden voor de diepgaande

²¹ Zie ook: [Advies FRDO over klimaat en ontwikkelingssamenwerking](#).

²² Advies over de kadertekst nationale strategie duurzame ontwikkeling, [11] – [14].

maatschappelijke veranderingen die nodig zijn voor de implementatie van de 2030 ASD. Speciale aandacht voor jongere generaties is hier nodig.

- [26] De raden zijn tevreden dat er op verschillende plaatsen in het rapport aandacht is voor de genderdimensie, en dat niet alleen bij SDG5. Die aandacht zou nog structureler mogen zijn, bij voorkeur bij alle SDGs. Hetzelfde geldt voor de intergenerationele solidariteit, een ander basisprincipe van de 2030 ASD.

2.2.4. Opmerkingen bij deel 4, statistische bijlage

- [27] De raden waarderen deze bijlage. Ze vormt een essentieel onderdeel van het hele rapport en draagt bij tot een betere inschatting van hoe ons land in werkelijkheid (al dan niet) vordert bij de uitvoering van de SDGs.
- [28] Het zou nuttig kunnen zijn hier een beschouwing te vinden over de manier waarop de volgende jaren het statistisch apparaat verder zal worden uitgebouwd voor het inschatten van de implementatie van de SDGs door ons land en over de uitdagingen die zich daarbij stellen.
- [29] De raden waarderen het werk dat al geleverd is door de betrokken diensten op het vlak van het voorzien van gedesaggregeerde data (onder meer voor gender). Ze hopen dat ons land een pleitbezorger zal blijven voor dit belangrijke doel.
- [30] De raden hebben vragen bij de relevantie van de gekozen indicatoren per SDG. Het gaat bv. over de werkloosheidsgraad om waardig werk te meten (SDG 8), obesitas (SDG 2), efficiëntie (SDG 6), slachtoffers van natuurrampen (SDG 13).

2.3. Opmerkingen over het vervolgtraject voor en na de voorstelling van de VNR tijdens het HLPF

- [31] De raden vragen een terugkoppeling over de manier waarop het ontwerprapport voor de VNR is aangepast na dit advies. De raden vragen dat de betrokken ministers van de federale regering een rondetafelgesprek organiseren met de FRDO, nog voor het HLPF. Tijdens dat rondetafelgesprek kan dan verder ingegaan worden op hoe de implementatie van de 2030 ASD zal verlopen. De raden stellen voor dat het rapport voor de VNR wordt toegelicht in de parlementen. De raden willen ten slotte geïnformeerd worden over de Belgische delegatie voor het HLPF. Zullen er ook plaatsen worden voorzien voor de stakeholders? En hoe zal de samenstelling van de delegatie zijn?
- [32] De raden hopen snel duidelijkheid te krijgen over het eerste tussentijdse evaluatiemoment van de uitvoering van de 2030 ASD dat voorzien is voor het najaar 2017. De raden vinden het belangrijk dat dit niet louter een moment van bewustmaking wordt, maar vooral een grondige en voldoende formele evaluatie van hoe het proces loopt. De raden willen snel duidelijkheid over hoe stakeholders en parlementen daarbij een structurele rol kunnen spelen en hoe de evaluatie zal vertaald worden naar een mogelijke bijsturing van de gemaakte afspraken en instrumenten voor de uitvoering van de 2030 ASD.

Bijlage 1 Stemgerechtigde leden van de algemene vergadering die deelnamen aan de stemming over dit advies

Ledengroep	Stem VOOR	Stem TEGEN	ONTHOUDING	TOTAAL
Voorzitter en ondervoorzitters				
Oliver Van der Maren			+	
Mathieu Verjans	+			
<i>Totaal op 4 met stemrecht</i>	1	0	1	2
NGO's voor milieubescherming				
Olivier Beys	+			
Sara Van Dyck	+			
<i>Totaal op 3 met stemrecht</i>	2	0	0	2
NGO's voor ontwikkelingssamenwerking				
Brigitte Gloire	+			
Rudy De Meyer	+			
Véronique Rigot	+			
<i>Totaal op 3 met stemrecht</i>	3	0	0	3
Werknemersorganisaties				
Nilüfer Polat	+			
<i>Totaal op 6 met stemrecht</i>	1	0	0	1
Werkgeversorganisaties				
Vanessa Biebel	+			
Piet Vanden Abeele	+			
<i>Totaal op 6 met stemrecht</i>	2	0	0	2
Jeugdorganisaties				
Herlinde Baeyens	+			
Elliot Herman	+			
<i>Totaal op 2 met stemrecht</i>	2	0	0	0
TOTAAL van de stemmen op 24 leden met stemrecht	11	0	1	12

Bijlage 2

Vergaderingen voor de voorbereiding van dit advies

Vorbereidende werkgroepvergaderingen vonden plaats op 9 en 23 mei 2017.

Bijlage 3

Deelnemers aan de voorbereiding van dit advies

Voorzitter

- Brent BLEYS (UGent)
- Dries LESAGE (UGent)

Stemgerechtigde leden FRDO en hun vertegenwoordigers

- Thierry AERTS (FGTB)
- Herlinde BAEYENS (Vlaamse Jeugdraad)
- Vanessa BIEBEL (FEB)
- Antoinette BROUYAUX (Associations 21)
- Koen DETAVERNIER (Wereldsolidariteit)
- Anne-Sophie DEBRUX (Conseil de la Jeunesse)
- Brigitte GLOIRE (Oxfam Solidarité)
- Maresa LE ROUX (ACLVB)
- Laurence MIRKES (Associations 21)
- Maggi POPPE (Nederlandstalige Vrouwenraad)
- Véronique RIGOT (CNCD – Opération 11.11.11)
- François SANA (CSC)
- Cécile de SCHOUTHEETE (IEW)

Wetenschappelijke raadgevers, uitgenodigde experts en andere raden

- Brendan COOLSAET (University of East Anglia)
- Amélie NASSAUX (CERBC)
- Tanguy DU MONCEAU (CESRBC)
- Charlie VERTHE (CESRBC)
- Taline AFSARIAN (CERBC)
- Laura REBREANY
- Mathieu STEPHAN (WSR)
- Jan VERHEEKE (Minaraad)

Verontschuldigd

- Antoinette BROUYAUX (Associations 21)
- Wiske JULT (11.11.11)

Secretariaat FRDO

- Marc DEPOORTERE
- Jan MERTENS